

ІНФОРМАЦІЙНІ ОBOB'ЯЗКИ ІНВЕСТИЦІЙНИХ ФІРМ ТА БАНКІВ В ПРАВОВІДНОСИНАХ З КЛІЄНТАМИ В ЄС

Глібко Сергій Васильович

кандидат юридичних наук, доцент,
НДІ правового забезпечення
інноваційного розвитку,
Національна академія правових наук
України,
Україна, м. Харків
e-mail: ndipzir@gmail.com
ORCID: 0000-0003-3398-9276

В праві ЄС постає питання перенесення регулювання окремих приватноправових відносин на публічний рівень. Так, обов'язок інвестиційного дослідження, який покладається на інвестиційні фірми, як правовий інститут, враховується в деяких Директивах ЄС.

Відповідно до ст. 24 Директиви Комісії 2006/73/ЄС «Інвестиційне дослідження» означає дослідження або іншу інформацію, яка рекомендується або пропонується як інвестиційна стратегія, прямо або побічно, у відношенні одного або кількох фінансових інструментів або емітентів фінансових інструментів, враховуючи будь-яку думку щодо співвідношення сталої ціни та такої ціни в майбутньому, призначена для каналів розподілу або для громадськості [1].

Насамперед питання інвестиційного дослідження важливі в рамках інвестиційного консультування (консалтингу) та управління портфелем. В п. 1 ст. 35 Директиви Комісії 2006/73/ЄС передбачається, що держави-члени повинні гарантувати, що інвестиційні фірми отримують від клієнтів або потенційних клієнтів інформацію, необхідну для фірми, щоб зрозуміти основні факти про клієнта і мати достатні підстави вважати, приділяючи достатню увагу характеру і ступеню послуги що надається, що зазначена

транзакція була рекомендована або укладена в ході надання послуг управління інвестиційним портфелем, та характеризується такими критеріями:

(а) відповідати інвестиційним цілям клієнта;

(б) клієнт повинен бути здатним у фінансовому відношенні нести будь-які ризики, пов'язані з інвестиційними у відповідності зі своїми інвестиційними цілями;

(с) клієнт повинен мати необхідних досвід та знання для того, щоб розуміти ризики угоди або управління його портфелем.

Вимога про відповідність послуги інвестиційним цілям клієнта.

В п. 3 ст. 25 Директиви 2014/65/ЄС передбачається, що держави-члени повинні забезпечити, щоб інвестиційні фірми, при наданні інвестиційних послуг або інших послуг, які вказані в пункті 2, одержували у клієнта або потенційного клієнта інформацію, яка дозволить інвестиційній фірмі оцінити, крім знань та досвіду цієї особи, чи підходить інвестиційний продукт або послуга для неї [2]. Якщо пакет послуг або продуктів передбачається відповідно до п. 11 статті 24 цієї Директиви (вимога інформувати клієнта про можливість придбати складові пакета), то для оцінки повинні розглянуті питання, чи підходить такий пакет послуг.

Інвестиційна фірма має розглянути цей продукт або послугу і визначити, чи підходить він клієнту, якщо ні – то попередити про це клієнта.

Вимога про врахування здатності клієнта нести будь-які фінансові ризики пов'язані з інвестиціями, які відповідають інвестиційним цілям.

Відповідно до 3 ст. 35 Директиви Комісії 2006/73/ЄС: Інформація про фінансове положення клієнта або потенційного клієнта повинна включати інформацію, де це доречно, про джерело та обсяг його регулярного доходу, його активи, включаючи високоліквідні активи, інвестиції та нерухомість, а також його регулярні фінансові зобов'язання.

Вимога про оцінку необхідних знань та досвіду клієнта.

Стаття 37 Директиви Комісії 2006/73/ЄС: Загальні положення для оцінки придатності та доцільності.

Держави-члени повинні забезпечити, щоб інформація стосовно знань і досвіду клієнта або потенційного клієнта в інвестиційній сфері, включала в себе такі критерії як відповідність характеру клієнта, характеру і об'єму послуг, які повинні надаватися, та типу продукту або угоди, в тому числі складності та ризики пов'язані з:

а) типами послуг, транзакціями та фінансовими інструментами з якими ознайомився клієнт;

б) характером, обсягом і частотою транзакцій клієнта з фінансовими інструментами та періодом протягом якого вони були здійснені;

в) рівнем освіти, професією або відповідно колишньою професією клієнта чи потенційного клієнта.

Пункт 2 ст. 25 Директива 2014/65/ЄС вказує, що при наданні інвестиційних консультацій або управлінні портфелем інвестицій фірма повинна отримати необхідну інформацію щодо клієнта чи потенційного клієнта, його знань і досвіду в інвестиційній сфері, які відносять до специфічного типу або продукту включаючи його здатність нести збитки і враховуючи його інвестиційні цілі в тому числі його ризикову стійкість, що дозволить інвестиційній фірмі рекомендувати клієнтові або потенційному клієнтові інвестиційні послуги і фінансові інструменти, які підходять для нього.

Але існують і виключення із застосування перелічених вимог, а саме, проведення операцій, які включають в себе лише виконання та/або прийом та передачу замовлень «з» або «без» виконання додаткових інвестиційних послуг клієнтів (що називають «execution-only»).

Відповідно до п. 4 ст. 25 Директива 2014/65/ЄС: Держави-члени повинні дозволити інвестиційним компаніям при наданні інвестиційних послуг, які включають в себе виконання або прийом та передачу замовлень клієнтів з або без додаткових послуг, крім надання кредиту або позики, як

зазначено в Розділі Б 1 Додатку I, на які не складаються кредитні ліміти, поточні рахунки та овердрафт клієнтів, щоб забезпечити ці інвестиційні послуги для своїх клієнтів без необхідності отримання інформації або ухвали, передбаченої в пункті 3, де дотримані всі наступні умови:

а) послуги відносяться до будь-якої з наступних фінансових інструментів:

– акцій, допущених до торгів на регульованому ринку або на еквівалентній ринку третіх країн або на МТФ, де акції компаній, а також за винятком акцій UCITS і акції, які є похідними;

– облігації або інші форми сек'юритизованого боргу допущені до торгів на регульованому ринку або на еквівалентному ринку третьої країни або на МТФ, за винятком тих, що є похідними або включають в себе структуру, яка є важкою для клієнта, щоб зрозуміти ризик, який може мати місце;

– інструменти грошового ринку, за винятком тих, які є похідними або включають в себе структуру, яка є важкою для клієнта, щоб зрозуміти ризик, який може мати місце;

– акції та паї в UCITS, за винятком структурованих UCITS, про який йдеться у частині другій статті 36 (1) Регламенту Комісії (ЄС) № 583/2010;

– структуровані депозити, за винятком тих, які включають структуру, яка робить його складною для клієнта, щоб зрозуміти ризик повернення або вартість виходу продукту до закінчення терміну;

b) послуга надається за ініціативою клієнта чи потенційного клієнта;

c) клієнт або потенційний клієнт був чітко поінформований, що у наданні цієї послуги інвестиційна компанія не зобов'язана оцінювати відповідність фінансового інструменту або послуги, що надаються або пропонуються, і тому він не отримує відповідного захисту та кориті заснованих на правилах ведення бізнесу;

d) інвестиційна компанія дотримується своїх зобов'язань у відповідності зі статтею 23 Директиви 2014/65/ЄС.

Також Piotr Tereszkieicz [3] відносить до виключень з обов'язку здійснювати інвестиційне дослідження при обслуговуванні роздрібних клієнтів та наданні їм послуг, до яких, відповідно до Додатку 1 розділу А Директиви 2014/65/ЄС, до таких послуг належать:

- 1) прийом та передача замовлень щодо одного чи більше фінансових інструментів;
- 2) виконання замовлень за дорученням клієнтів;
- 3) укладення угод за свій рахунок.

Список використаної літератури

1. Commission Directive 2006/73/EC of 10 August 2006 implementing Directive 2004/39/EC of the European Parliament and of the Council as regards organisational requirements and operating conditions for investment firms and defined terms for the purposes of that Directive [Electronic resource] // EUR-Lex : Access to European Union law / European Union. – Electronic text data. – Mode of access: <http://eur-lex.europa.eu/legal-content/EN/TXT/?uri=CELEX:32006L0073&qid=1463469832025> (date of request: 25.05.2016). – Title from screen.

2. Directive 2014/65/EU of the European Parliament and of the Council of 15 May 2014 on markets in financial instruments and amending Directive 2002/92/EC and Directive 2011/61/EU [Electronic resource] // EUR-Lex : Access to European Union law / European Union. – Electronic text data. – Mode of access: <http://eur-lex.europa.eu/legal-content/EN/TXT/?uri=CELEX:32014L0065> (date of request: 25.05.2016). – Title from screen.

3. Tereszkieicz P. Obowiązki informacyjne w umowach o usługi finansowe / Piotr Tereszkieicz. – Warszawa : Wolters Kluwer Poland, 2015.